

ምዕራፍ 2

እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ

2.1. ድምራቸው ከ9 የማይበልጡ የመቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመር

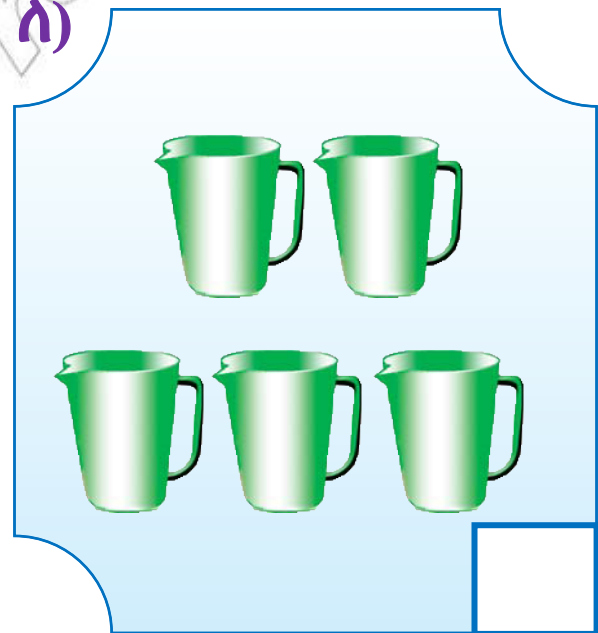
ክለሳ

የምሥሎችን ብዛት በባዶው ሣጥን ውስጥ ጻፉ።

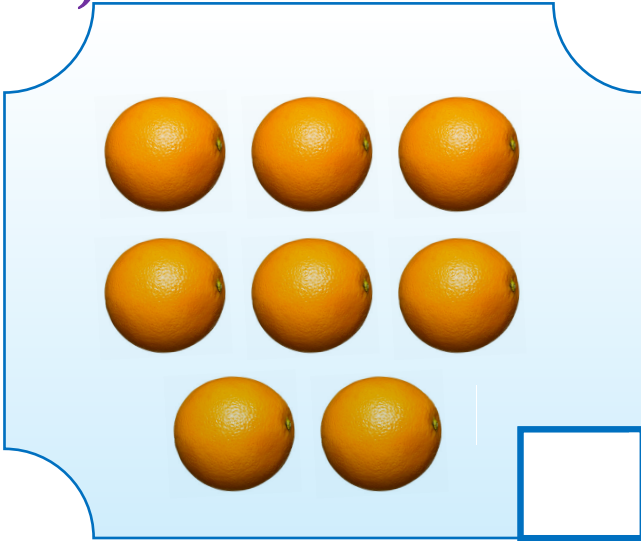
ሀ)

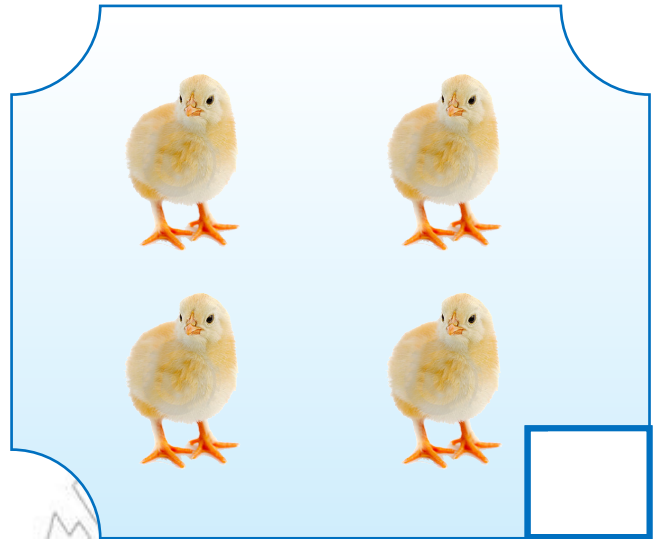
ለ)

ሐ)

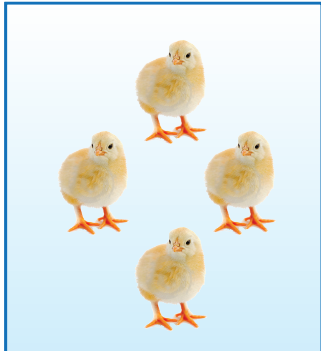
መ)

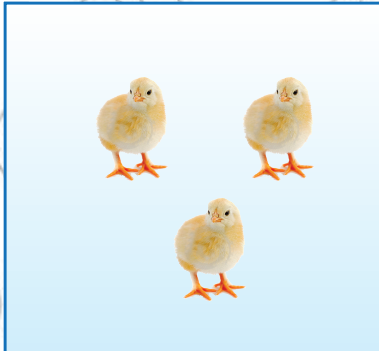
የቡድን ሥራ 1

ምስሎችን በመደባለቅ ብዛታቸውን ግለፁ

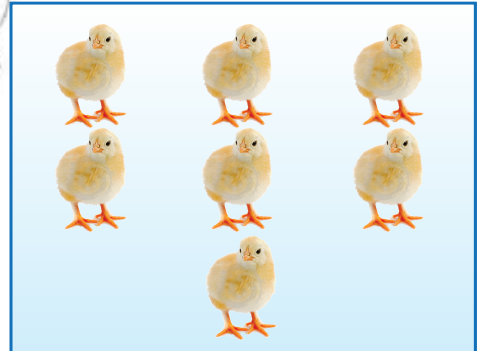
ሀ.

4 ጫጫቶች እና

3 ጫጫቶች

በአንድ ላይ 7 ጫጫቶች ይሆናሉ።

_____	እና _____	ይሆናል _____

		
_____	እና _____	ይሆናል _____
		
_____	_____	_____

የቡድን ሥራ 2

በምሳሌው መሠረት ክፍት ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

- ምሳሌ:-** 2 እና 3 ሲደመሩ እኩል ይሆናል   5
- ሀ. 5 እና 2 ሲደመሩ እኩል ይሆናል -----
- ለ. 5 እና 3 ሲደመሩ እኩል ይሆናል -----
- ሐ. 6 እና 3 ሲደመሩ እኩል ይሆናል -----

አስተውሉ   ሀ. + የመደመር ምልክት ነው።
                   ለ. = የእኩል ይሆናል ምልክት ነው።

እነዚህን ምልክቶች በሚከተለው ሁኔታ እናነባለን።

- ምሳሌ:-** ሀ. $2 + 2 = 4$ ..... ሁለት ሲደመር ሁለት እኩል ይሆናል አራት ።
- ለ. $4 + 1 = 5$ ..... አራት ሲደመር አንድ እኩል ይሆናል አምስት።
- ሐ. $3 + 4 = 7$ ..... ሶስት ሲደመር አራት እኩል ይሆናል ሰባት።

የቡድን ሥራ 3

በምሳሌው መሠረት ክፍት ቦታውን ሙሉ::

ሀ. $2 + 6 = \underline{\quad 8 \quad}$

ሐ. $6 + 1 = \underline{\quad \quad}$

ለ. $3 + 5 = \underline{\quad \quad}$

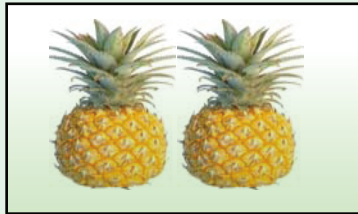
መ. $3 + 3 = \underline{\quad \quad}$

ምሳሌ

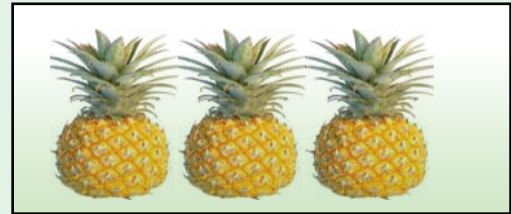
1

+

2

=

3

መልመጃ ሀ

2	+	3	=	

የቡድን ሥራ 4

እስከ አሁን ያየነው ወደ ጎን መደመርን ነው:: ከላይ ወደታች ወይም ቁልቁል መደመርም ይቻላል::

ምሳሌ

$$\begin{array}{r} 4 \\ + 2 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ + 4 \\ \hline 7 \end{array}$$

በምሳሌው መሠረት ደምሩ::

ሀ.

$\begin{array}{r} 3 \\ +1 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ +3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 2 \\ +6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ +1 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ +4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ +2 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--	--	--

ሰ.

6 <u>+1</u>	3 <u>+5</u>	6 <u>+3</u>	2 <u>+7</u>	4 <u>+1</u>	5 <u>+4</u>
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

መልመጃ

1. ደምሩ

6 + 3 = _____

7 + 2 = _____

5 + 4 = _____

8 + 1 = _____

2. በምሳሌው መሠረት ደምሩ።

$$\begin{array}{r} 5 \\ +3 \\ \hline 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ +1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ +6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ +1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ +4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ +5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ +7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ +4 \\ \hline \end{array}$$

3. የጎደለውን ቦታ በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

ሀ.	4 + ___ = 5	___ + 3 = 7
	3 + ___ = 6	___ + 2 = 9

ለ.

2 <u>+ 7</u>	4 <u>+ 5</u>	8 <u>+ 1</u>	5 <u>+ 3</u>
-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

ሐ. በአንደኛው ምድብ 4 አትሌቶች ለውድድር ቀርበዋል። በሁለተኛው ምድብ ሌሎች 5 አትሌቶች ተዘጋጅተዋል። በጠቅላላው ለውድድር የቀረቡት አትሌቶች ብዛት ስንት ነው?

መ. ታላቅ ወንድሜ 3 የመማሪያ ደብተሮችን ሰጠኝ። አባቴም በተጨማሪ 6 ደብተሮችን ሰጠኝ። በጠቅላላው አሁን ስንት ደብተሮች አሉኝ?

ሠ. ሁለት ቡድኖች አሉ። በአንድ ቡድን ውስጥ 3 ወንዶች አሉ። በሁለተኛው ቡድን ውስጥ 4 ወንዶች አሉ። በሁለቱ ቡድኖች ውስጥ ስንት ወንዶች አሉ?

4. ለሚከተሉት መልስ ሰጡ።

ሀ. በአንዱ እጄ ሁለት ከረሜላዎች ይዣለሁ። በሁለተኛው እጄ ደግሞ ሦስት ከረሜላዎች አሉኝ። በጠቅላላው ስንት ከረሜላዎች አሉኝ?

ለ. አበበ አንድ የሆነ ቁጥር ይዟል። ሁለት ቢደምርበት ሰባት ይሆናል። አበበ የያዘው ቁጥር ስንት ነበር?

2.2 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን መቀነስ

መልመጃ

ቀጥለው የተሰጡትን ምሥሎች አጥኑ።

		
የመጀመሪያው ምሥል	የሁለተኛው ምሥል	የሦስተኛው ምሥል

- ◆ በመጀመሪያው ምሥል ሦስት ቢራቢሮዎች በአበባው ላይ አርፈው ይታያሉ።
- ◆ በሁለተኛው ምሥል ከሶስቱ ቢራቢሮዎች ሁለቱ ተነስተው ሲሄዱ ይታያሉ።
- ◆ በሦስተኛው ምሥል ደግሞ ከሦስቱ አንዱ ቢራቢሮ ብቻ እንደቀረ ይታያል።
- ◆ ይህ ሁኔታ ከሦስት ላይ ሁለት ቢቀነስ አንድ እንደሚቀር ያሳያል።

ከዚህ በታች ያሉትን ምሥሎች ተመልከቱ።

5

2

3

በቅድሚያ 5 ወፎች ነበሩ። ከ5 ወፎች ሁለቱ ተነስተው በረሩ። ሦስት ወፎች ብቻ ቀሩ።

አስተውሉ - የመቀነስ ምልክት ነው።

ከላይ ያየናቸውን ምሥሎች ሁኔታ እንደሚከተለው መግለጽ ይቻላል።

$3 - 2 = 1$ ..... "ከ 3 ላይ 2 ሲቀነስ 1 ይቀራል"።

$5 - 2 = 3$ ..... "ከ5 ላይ 2 ሲቀነስ 3 ይቀራል"።

መልመጃ

በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ሥሩ።

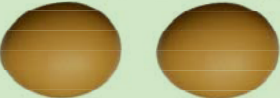

$3 - 1 = \underline{\quad 2 \quad}$	$5 - 3 = \underline{\quad \quad}$	$7 - 4 = \underline{\quad \quad}$
$4 - 1 = \underline{\quad \quad}$	$5 - 4 = \underline{\quad \quad}$	$8 - 2 = \underline{\quad \quad}$
$5 - 2 = \underline{\quad \quad}$	$6 - 2 = \underline{\quad \quad}$	$9 - 3 = \underline{\quad \quad}$

የቡድን ሥራ 5

1. በአንድ ቦርሣ ውስጥ 3 እርሳሶች ነበሩ። በላይነሽ፣ ተሰማ እና መሐመድ ከቦርሣው ውስጥ አንድ አንድ እርሳስ ቢወስዱ ስንት እርሳስ ይቀራል?
2. ከ2 ላይ 2 ቢቀነስ ስንት ይቀራል?
3. ሚሚ ጧት ላይ 5 እንቁላሎች ነበራት። ቀን ላይ 3ቱን እንቁላሎች ድመት ብትበላባት አሁን ስንት እንቁላሎች ይኖራታል?

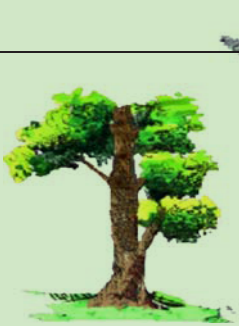

አስተውሉ እኩል የሆኑ ቁጥሮችን ስናቀናንስ ምንም ቀሪ አይኖርም በቁጥርም ሲገለፅ 0 ተብሎ ነው።

ምሳሌ ሀ.

		
2	− 2	= 0

ምሳሌ ለ.

		
1	− 1	= 0

መልመጃ

1. ዜሮን ደጋግማችሁ ዓፉ።

0	0	0	_____
0	0	0	_____

2. ክፍት ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

$6 - 5 = \underline{\quad}$	$9 - 5 = \underline{\quad}$
$6 - 6 = \underline{\quad}$	$8 - 3 = \underline{\quad}$
$7 - 2 = \underline{\quad}$	$9 - 9 = \underline{\quad}$

3. አስሉ።

$\begin{array}{r} 3 \\ -2 \\ \hline 1 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ -4 \\ \hline 2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ -5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \\ -3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 9 \\ -6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ -7 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 5 \\ -5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ -3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ -7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ -2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ -5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 1 \\ -1 \\ \hline \end{array}$

2.3 ድምራቸው ከ9 የማይበልጡ ሦስት የመቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመር

የሚከተሉትን የምሥሎች ብዛት ከግርጌያቸው ካለው ቁጥር ጋር በማዛመድ አጥኑ።

ሀ.

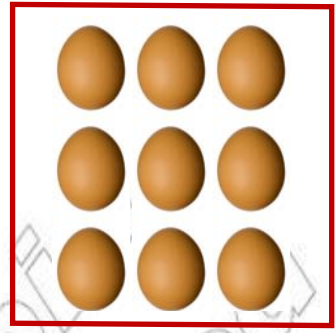
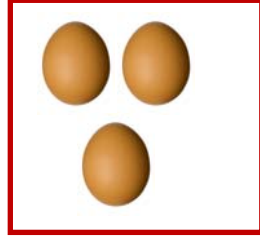
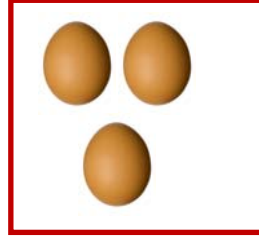
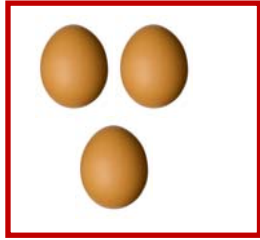
$2 + 1 + 3 = 6$

ለ.

$4 + 1 + 1 = 6$

ሐ.

$$3 + 3 + 3 = 9$$

መልመጃ

ደምሩ

ሀ.

$2 + 1 + 1 = \underline{\quad}$	$4 + 2 + 3 = \underline{\quad}$
$4 + 3 + 2 = \underline{\quad}$	$5 + 4 + 0 = \underline{\quad}$
$5 + 3 + 0 = \underline{\quad}$	$6 + 2 + 1 = \underline{\quad}$
$5 + 4 + 0 = \underline{\quad}$	$3 + 3 + 3 = \underline{\quad}$

ለ. አበበ ሦስት ሴት ደሮዎች አሉት። ሁሉም ደሮዎች እያንዳንዳቸው በየቀኑ አንድ አንድ ዕንቁላል ይጥላሉ። በዚህ መሠረት አበበ በአንድ ቀን ስንት ዕንቁላሎች ያገኛል?

ሐ. አየለች የ1ኛ ክፍል ተግሪ ነች። እናቷ 3 ደብተሮች ገዙላት፣ አባቷ 2 ደብተሮች ገዙላት። እንዲሁም እህቷ 4 ደብተሮች ገዛችላት። በጠቅላላው ለአየለች የተገዛው ደብተር ብዛት ምን ያህል ነው?

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ደምሩ

$0 + 0 = \underline{\quad}$	$0 + 0 + 0 = \underline{\quad}$
$2 + 3 = \underline{\quad}$	$2 + 2 + 2 = \underline{\quad}$
$4 + 5 = \underline{\quad}$	$3 + 4 + 1 = \underline{\quad}$
$1 + 8 = \underline{\quad}$	$1 + 6 + 2 = \underline{\quad}$
$2 + 6 = \underline{\quad}$	$4 + 3 + 2 = \underline{\quad}$
$5 + 2 = \underline{\quad}$	$5 + 2 + 1 = \underline{\quad}$
$6 + 3 = \underline{\quad}$	$3 + 2 + 3 = \underline{\quad}$
$4 + 0 = \underline{\quad}$	$5 + 3 + 0 = \underline{\quad}$

2. ቀንሱ

$2 - 1 = \underline{\quad}$	$5 - 3 = \underline{\quad}$
$2 - 2 = \underline{\quad}$	$7 - 6 = \underline{\quad}$
$4 - 3 = \underline{\quad}$	$8 - 4 = \underline{\quad}$
$6 - 4 = \underline{\quad}$	$3 - 3 = \underline{\quad}$
$7 - 0 = \underline{\quad}$	$7 - 2 = \underline{\quad}$
$9 - 0 = \underline{\quad}$	$4 - 0 = \underline{\quad}$
$6 - 1 = \underline{\quad}$	$5 - 2 = \underline{\quad}$

1. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

$\begin{array}{r} 8 \\ -2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ +2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ -3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ +3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ -4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ +4 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--	--	--

2. አስሉ።

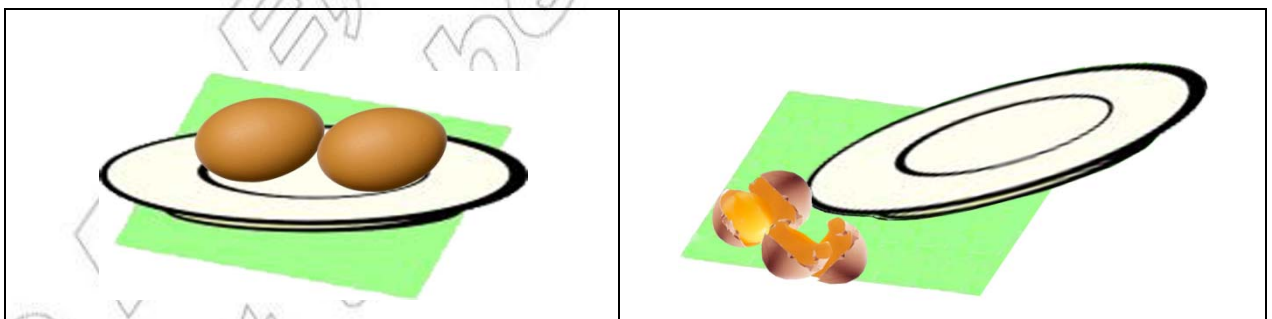
ሀ. $7 - 1 =$ _____	ረ. $5 - 1 =$ _____
ለ. $3 + 1 =$ _____	ሰ. $8 - 0 =$ _____
ሐ. $9 - 5 =$ _____	በ. $0 + 3 =$ _____
መ. $2 - 1 =$ _____	ቀ. $6 - 6 =$ _____
ሠ. $6 + 3 =$ _____	ተ. $7 - 2 =$ _____

3. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ።

ሀ. አንድ ገበሬ በሁለት በሬዎች እርሻ በማረስ ላይ ይገኛል። በተጨማሪም ገበሬው ሌሎች 5 በሬዎቹን ወደ መስክ አሠማርቷል። ይህ ገበሬ በጠቅላላው ስንት በሬዎች አሉት?

ለ. ሁለት እንቁላሎች በሳህን ላይ ተቀምጠዋል። ሁለቱ ወድቀው ቢሰበሩ በሳህኑ ላይ ስንት እንቁላሎች ይቀራሉ?

ሐ. ለማ 3 እርሳሶች ነበሩት። አንድ እርሳስ ቢጠፋበት የሚቀሩት እርሳሶች ስንት ናቸው?

መ. በዚህ ዓመት ትምህርት ቤታችን ሲከፈት 9 ያልተጻፈባቸው አዲስ ደብተሮች ነበሩኝ። ትምህርት ሲጀመር በሁሉም ደብተሮቼ መጻፍ ጀመርኩ። አሁን ስንት ያልተጻፈባቸው አዲስ ደብተሮች አሉኝ ማለት ነው?